

บทความวิจัย

การจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดของเทศบาล ตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

ชยันธร ตรีภทรอง

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมของครัวเรือนที่มีผลกระทบหรือเกี่ยวข้องกับจัดการมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดว่ามีปัจจัยใดที่มีส่วนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนของแต่ละครัวเรือน และวิเคราะห์พฤติกรรมของครัวเรือนในการจัดการมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด รวมถึงการศึกษาด้านการบริหารจัดการมูลฝอยในส่วนของการลงทุนเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนามโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา จำนวน 385 ครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมครัวเรือนมีจิตสำนึกในการจัดการมูลฝอย เช่น การเก็บรวบรวมมูลฝอยไว้ตามจุดที่เทศบาลกำหนด รวมทั้งวิธีการจัดการขยะมูลฝอยตามหลัก 7Rs ของกรมควบคุมมลพิษ ซึ่งหมายถึงการเลือกใช้สินค้าที่เหมาะสมหรือการตัดแปลง ซ่อมแซมให้นำกลับมาใช้ได้อีกครั้งหนึ่ง เป็นต้น

ในส่วนของการบริหารจัดการมูลฝอย ด้านการลงทุนเนื่องจากเทศบาลตำบลท่าศาลาเป็นส่วนราชการ มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล ในการรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ต้องกระทำ โดยไม่คำนึงถึงผลกำไร / ขาดทุน แต่การศึกษานี้ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวในการลงทุนให้มีประสิทธิภาพคุ้มค่า โดยการลงทุนในงบประมาณจัดการขยะมูลฝอย พบว่าเป็นการลงทุนที่เพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยเฉพาะการจ้างเหมาเอกชนในการนำขยะไปกำจัด

ดังนั้นการใช้กลยุทธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนภาคครัวเรือน ให้ความร่วมมือบริหารจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับเทศบาล การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เป็นวิธีสร้างมวลชนสัมพันธ์ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในครัวเรือนและสิ่งที่สำคัญคือการกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะมูลฝอยในอนาคตต่อไป

บทนำ

การเร่งพัฒนาด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ นอกจากก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศให้มีความทัดเทียมกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคแล้ว ยังส่งผลกระทบในทางลบที่เกิดจากการพัฒนาประเทศหลายด้าน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาหนึ่งที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อาทิเช่น ปัญหาขยะมูลฝอย น้ำเน่าเสีย อากาศเป็นพิษ ฯลฯ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มักเกิดขึ้นในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่

ขอนแก่น เป็นต้น ปัญหาขยะมูลฝอยที่มีปริมาณมาก อันเป็นผลมาจากการดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันของประชากร ประกอบกับการพัฒนาประเทศที่นำมาซึ่งความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้มีผลิตภัณฑ์ใหม่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอให้เลือกบริโภคได้สะดวกและรวดเร็วหลากหลายรูปแบบเป็นเหตุให้มีสิ่งเหลือใช้และสิ่งปฏิกูลที่ไม่เป็นที่ต้องการมากขึ้น ส่งผลให้เกิดปัญหา “ขยะมูลฝอยล้นเมือง” (สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ และนันทพล กาญจนวัฒน์, 2543: 3 – 5) ปัญหาขยะมูลฝอยยิ่งเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ จากสถิติของกรมควบคุมมลพิษกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เมื่อปี พ.ศ.2540 รายงานว่าปริมาณมูลฝอยทั่วประเทศมีประมาณ 13.5 ล้านตันต่อปีหรือประมาณ 37,000 ตันต่อวัน และในปี พ.ศ. 2541 มีปริมาณมูลฝอยจากชุมชนทั่วประเทศสูงถึงประมาณ 13.9 ล้านตัน หรือประมาณ 38,000 ตันต่อวัน และในปี พ.ศ. 2544 ปริมาณมูลฝอยจากชุมชนทั่วประเทศสูงถึงประมาณ 14.1 ล้านตัน และในปี พ.ศ. 2545 ปริมาณมูลฝอยเพิ่มสูงขึ้นถึง 14.2 ล้านตัน จะเห็นได้ว่าปริมาณมูลฝอยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ (กรมควบคุมมลพิษ, 2542)ซึ่งคาดการณ์ว่าปริมาณมูลฝอยในรอบ 10 ปีข้างหน้า นั้น คือระหว่างปี พ.ศ. 2545 – 2554 จะมีปริมาณมูลฝอยเพิ่มขึ้นเป็นวันละ 47,000 ตันในปี พ.ศ. 2554 หรือมีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ต่อปี คิดเป็นปริมาณมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นประมาณวันละ 700 – 900 ตัน (สุภรนต์ โจรจนไพรวงศ์, 2542: 16) ดังนั้นปัญหามูลฝอยจึงเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ทุกๆ หน่วยงานไม่ว่าภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งภาคประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย จากกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของปัญหาขยะมูลฝอย หากภาครัฐ ภาคเอกชน หรือภาคประชาชน ไม่ให้ความสนใจหรือเห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้วนั้น ปัญหาดังกล่าวก็ย่อมทวีความรุนแรงและเพิ่มมากขึ้นทุกปี

ในปัจจุบันมีการขยายตัวของชุมชนต่าง ๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เทศบาลตำบลท่าศาลาประสบปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประสบปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งเกิดจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ในปัจจุบันเทศบาลตำบลท่าศาลา จากการสัมภาษณ์ปลัดเทศบาลตำบลท่าศาลา กล่าวว่า “ขยะในพื้นที่ตำบลท่าศาลานั้นมีประมาณวันละ 15 ตันต่อวัน ซึ่งถือว่าปริมาณมาก ซึ่งขยะมูลฝอยเกิดจากบ้านเรือนของประชาชน ตลาดสด และภาคอุตสาหกรรมในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา ที่ทำให้เกิดขยะมูลฝอยจำนวนมาก โดยทางเทศบาลตำบลท่าศาลาจะเป็นผู้ที่จัดเก็บหลังจากนั้นก็ให้ทางเอกชนผู้รับเหมาในการกำจัดเป็นผู้รับผิดชอบต่อไป” ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลท่าศาลากล่าวว่า “เทศบาลตำบลท่าศาลายังไม่มีบ่อกำจัดขยะจึงต้องมีการให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการซึ่งขยะมูลฝอยที่เหลือจากการเก็บขยะของเทศบาลฯ ประชาชนมักกำจัดโดยวิธีฝังกลบหรือเทรวมกันกลางแจ้ง รวมทั้งบางครั้งก็อาจมีการเผาขยะบ้างเป็นครั้งคราว ซึ่งการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ ส่งผลให้เกิดกลิ่นเหม็นเป็นบริเวณกว้างและจำนวนแมลงวันที่เพิ่มขึ้นประกอบกับการที่น้ำขยะซึมลงบริเวณน้ำใต้ดิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาอย่างยิ่งที่เทศบาลต้องรีบเข้าดำเนินการจัดการปัญหาขยะมูลฝอย โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาคประชาชนในเขตของเทศบาลตำบลท่าศาลาเอง”

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอย ความรู้และวิธี การกำจัดขยะของ ประชาชน ณ แหล่งกำเนิดนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยแบ่งเบาภาระในการจัดการขยะของเทศบาล ตำบลท่าศาลา ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงความตระหนักต่อการจัดการ ขยะมูลฝอย ความรู้และวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ณ แหล่งกำเนิด และศึกษาปัญหาและแนว ทางแก้ไขการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนทั้งนี้เพื่อให้ทราบความตระหนักต่อการจัดการขยะมูลฝอย ความรู้และวิธีการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด และได้แนวทางส่งเสริมความรู้และวิธีการจัดการขยะมูล ฝอยของประชาชน ณ แหล่งกำเนิดในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์พฤติกรรมของครัวเรือนในการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่ง กำเนิด
2. เพื่อศึกษาค่าใช้จ่ายในการลงทุนการจัดการขยะมูลฝอย
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ดังนี้

1. ใช้สถิติการนับความถี่และหาค่าร้อยละ ซึ่งจะนำเสนอข้อมูลโดยรูปแบบตารางแสดงจำนวน ความถี่และร้อยละ สำหรับตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง อาชีพ รายได้ ขนาดของครัวเรือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ความรู้ ความเข้าใจและการรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย
2. ใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับตัวแปรความรู้ ความเข้าใจความ ตระหนักการรับข้อมูลข่าวสาร ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับเกี่ยวกับการจัดการขยะมูล ฝอยของครัวเรือน และ การจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดของครัวเรือนตามหลัก 7 Rs

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ ระหว่าง 41 – 50 ปีมากที่สุด มีสถานภาพสมรสมากที่สุด มีการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ส่วนมากมี อาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน 5,001 – 8,000 บาทมากที่สุด และส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกใน ครัวเรือน 3 คน (ดูตารางที่ 4.1-4.7)

ข้อมูลพื้นฐานของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมแยกประเภทขยะ เช่นขวดแก้ว พลาสติก ถ่านไฟฉายเก่า ฯลฯ มาก ที่สุด ส่วนใหญ่มีวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยใส่ถุงรวมกันแล้ววางตรงจุดทิ้งขยะให้เทศบาลจัดเก็บโดยมี

ปริมาณขยะภายในครัวเรือนต่อวันระหว่าง 1 - 2 กิโลกรัมมากที่สุด มีถังขยะหรือที่รองรับขยะภายในครัวเรือนมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนมากใช้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาล โดยมีความคิดเห็นต่อการจัดเก็บค่าธรรมเนียมมูลฝอยว่าเป็นอัตราปกติมากที่สุดมีความคิดเห็นต่อการเพิ่มการเก็บค่าธรรมเนียมมูลฝอยว่าไม่เห็นด้วยมากที่สุด มีความเชื่อในการทิ้งขยะมูลฝอยว่าขยะในครัวเรือนเป็นหน้าที่ของเทศบาลจัดเก็บเท่านั้นมากที่สุด มีความคิดเห็นว่าคุณภาพการกำจัดขยะมูลฝอยของเทศบาลมีความเหมาะสมมากที่สุด มีความคิดเห็นว่าได้ความสะดวกจากการใช้บริการการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลมากที่สุด มีความคิดเห็นว่าไม่เห็นด้วยกับการใช้พื้นที่ของครัวเรือนในการกำจัดขยะมากที่สุด และส่วนมากมีความคิดเห็นว่าไม่เห็นด้วยกับการใช้พื้นที่ของหมู่บ้าน/ชุมชนสำหรับการทิ้งขยะส่วนรวมของเทศบาล มีความคิดเห็นว่ามีผลกระทบจากการทิ้งขยะหรือการกำจัดขยะไม่ถูกต้องต่อหมู่บ้าน/ชุมชนมากที่สุด ส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน ณ แหล่งกำเนิดตลอดจน มีความตระหนักในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน ในระดับปานกลาง (ดูตารางที่ 4.8 - 4.22)

ข้อมูลของประชาชนเกี่ยวกับการรับข้อมูลข่าวสารและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน

ในภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนในระดับน้อย แต่เมื่อพิจารณาการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนในแต่ละประเด็นแล้ว สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ โดยรับทราบจากเทศบาลมากที่สุด รองลงมาคือจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ข่าวสารทางราชการ และสุดท้ายจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านตามลำดับ ส่วนด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นแล้วสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ส่วนมากมีความคิดเห็นที่สามารถใช้บรรจุภัณฑ์ต่างๆ ได้อย่างคุ้มค่า รองลงมาคือสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในครัวเรือนได้ สามารถลดรายจ่ายในการกำจัดขยะของครัวเรือนได้สามารถสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างครัวเรือนกับชุมชนในการจัดการมูลฝอยได้ และสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนได้ตามลำดับ

การจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน ณ แหล่งกำเนิดตามหลัก 7 Rs ของกรมควบคุมมลพิษ

ในภาพรวมแล้วกลุ่มตัวอย่างมีการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน ณ แหล่งกำเนิดตามหลัก 7 Rs ของกรมควบคุมมลพิษในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นแล้วสามารถเรียงลำดับ 3 อันดับแรกได้ดังนี้ สามารถเลือกใช้สินค้าชนิดเติม เช่นผงซักฟอกชนิดเติมได้มากที่สุด รองลงมาคือสามารถคัดแยกขยะที่ยังใช้ประโยชน์ให้ใช้ได้ อีก เช่น บรรจุภัณฑ์พลาสติกใสหรือกระป๋องเครื่องดื่มต่างๆ และสามารถซ่อมแซมเครื่องใช้ให้ใช้ประโยชน์ต่อไปได้ เช่น โต๊ะเก้าอี้ ตัด แปลง เป็นที่วางของบางชนิดได้ ส่วนพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การปฏิเสธบรรจุภัณฑ์ ที่ส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอย เช่น การไม่ใช้กล่องโฟมในการบรรจุอาหาร เป็นต้น

รูปแบบ/วิธีการจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือน

ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบ/วิธีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่เหมาะสมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นแล้วสามารถเรียงลำดับ 3 อันดับแรกได้ดังนี้ ส่วนมากมีการนำขยะที่เหลือจากการทำอาหารภายในครัวเรือนที่เป็นขยะเปียก เก็บรวบรวมโดยใส่ถุงพลาสติก และมัดให้เรียบร้อยก่อนนำไปทิ้งถังขยะ รองลงมาคือมีการเก็บรวบรวมขยะจำพวกขวด แก้ว กระจบอง หนังสือพิมพ์ที่ใช้แล้ว เพื่อขายให้ผู้ซื้อของเก่าหรือนำไปขายที่แหล่งรับซื้อของเก่า และการเก็บหนังสือพิมพ์ กล่องกระดาษ ถุงพลาสติกที่ไม่ใช้แล้วไว้ภายในบ้านเพื่อนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นอีกตามลำดับ

ในด้านภาพรวมของรูปแบบ/วิธีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่ไม่เหมาะสมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นแล้ว สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การปฏิบัติที่มากที่สุดคือ ทุกครั้งที่มิขยะแห้งและเปียกในบ้านจะทิ้งรวมกันในถังขยะใบเดียวกันเมื่อถังขยะเต็มจึงจะมีการรวบรวมไปทิ้งในถังขยะใบใหญ่กว่าเพื่อรอการเก็บขนต่อไปรอง ลงมาคือการนำขยะที่เป็นวัสดุ เช่น โตะ แก้ว ไม้ที่ทำด้วยไม้ หรือฟองน้ำฟูกที่นอนไม้ใช้ หรือเสื่อมสภาพไปทิ้งรวมกับขยะชนิดอื่นๆ ในถังขยะเพื่อรอพนักงานมาเก็บต่อไป และทุกครั้งที่มิขยะไม่ว่าจะเป็นเศษอาหาร ผลไม้ ขวดแก้ว กระดาษ หรือโลหะต่างๆ ที่หมดความต้องการที่ใช้ได้ทิ้ง ลงไปในที่ว่างใกล้บ้านของท่านหรือในแม่น้ำลำคลองตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการลงทุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการลงทุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล แสดงให้เห็นว่าเทศบาลต้องแบกภาระค่าใช้จ่ายในด้านนี้เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งเห็นได้จากในปี 2554 เทศบาลต้องรับภาระ 4,747,380 บาท ในปี 2555 เพิ่มขึ้นเป็น 4,721,996 บาท ปี 2556 เพิ่มขึ้นเป็น 4,927,880 บาท และในปี 2557 เพิ่มขึ้นเป็น 5,296,552 บาท

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาล

จากแบบสอบถามปลายเปิดซึ่งสอบถามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาล สามารถนำมาสรุปเนื้อหาของผู้ตอบแบบสอบถามได้ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากต้องการให้เทศบาลแจ้งวันเวลาที่จะมาเก็บขยะตามบ้านเรือนให้แน่นอนและชัดเจน เพื่อจะได้ทราบและจัดเตรียมขยะไว้ในจุดที่รถขนขยะจะทำการจัดเก็บ ซึ่งที่ผ่านมาไม่ทราบวันเวลาที่แน่นอนทำให้มีขยะตกค้างภายในครัวเรือนสะสมมากขึ้นทำให้เกิดมลภาวะทางอากาศและทัศนอุจาดได้ หากเป็นไปได้เทศบาลควรเก็บขยะมากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือควรจัดเก็บขยะมูลฝอยทุกวัน ประกอบกับเทศบาลอาจทำการวางถังขยะสาธารณะประจำจุดต่าง ๆ ในชุมชนให้เพียงพอต่อความต้องการในการทิ้งขยะ ซึ่งจะสะดวกต่อเจ้าหน้าที่เทศบาลในการจัดเก็บอีกทางหนึ่งและยังสามารถลดปัญหาขยะตกค้างภายในครัวเรือนอีกด้วย

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการศึกษาคั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ซึ่งมีประเด็นสำคัญสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน

พบว่าในด้านข้อมูลพื้นฐานของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมแยกประเภทขยะ เช่นขวดแก้ว พลาสติก ถ่านไฟฉายเก่า ฯลฯ มากที่สุดส่วนใหญ่มีวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยโดยใส่ถุงรวมกันแล้ววางตรงจุดทิ้งขยะให้เทศบาลจัดเก็บ โดยมีปริมาณขยะภายในครัวเรือนต่อวันระหว่าง 1-2 กิโลกรัมมากที่สุด มีถังขยะหรือที่รองรับขยะภายในครัวเรือนมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนมากใช้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาล โดยมีความคิดเห็นต่อการจัดเก็บค่าธรรมเนียมมูลฝอยว่าเป็นอัตราปกติมากที่สุด มีความคิดเห็น ไม่เห็นด้วยต่อการเพิ่มการเก็บค่าธรรมเนียมมูลฝอย มีความเชื่อในการทิ้งขยะมูลฝอยว่าขยะในครัวเรือนเป็นหน้าที่ของเทศบาลจัดเก็บเท่านั้นมากที่สุด มีความคิดเห็นว่าการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลมีความเหมาะสมมากที่สุด มีความคิดเห็นว่าได้ความสะดวกจากการใช้บริการการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลมากที่สุด ไม่เห็นด้วยกับการใช้พื้นที่ของครัวเรือนในการกำจัดขยะมากที่สุด และส่วนมากมีความคิดเห็น ว่าไม่เห็นด้วยกับการใช้พื้นที่ของหมู่บ้าน/ชุมชนสำหรับการทิ้งขยะส่วน รวมของเทศบาลมีความคิดเห็น ว่ามีผลกระทบจากการทิ้งขยะหรือการกำจัดขยะไม่ถูกต้องต่อหมู่บ้าน/ชุมชนมากที่สุด ส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยในครัวเรือน ณ แหล่งกำเนิดตลอดจนมีความตระหนักในการจัดการมูลฝอยในครัวเรือนในระดับปานกลาง

ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดในเรื่องการร่วมรับผิดชอบที่กล่าวว่า ภาคประชาชน หมายถึง ประชาชนทั่วไปที่เป็นฝ่ายทิ้งขยะให้มีจิตสำนึกที่จะร่วมกับภาครัฐและภาคธุรกิจที่จะลดปริมาณขยะที่จะทิ้งให้น้อยลงด้วยวิธีการคัดแยกขยะ เพื่อการ reuse และ recycle รวมถึงความพยายามที่จะใช้บรรจุภัณฑ์และหีบห่อให้น้อยลงไป นอกจากนี้ยังต้องยอมรับในการที่อาจจะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะมากขึ้น ส่วนภาครัฐระดับส่วนท้องถิ่น คือ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ความรับผิดชอบจะเน้นในด้านการดำเนินการจัดการขยะรวมถึงหาแนวทางการดำเนินการ พร้อมทั้งเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการจัดการขยะในทุกขั้นตอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดปัญหาขยะลงไปได้ นอกจากนี้ตามแนวความคิดในการกำหนดรูปแบบของการคัดแยกขยะยังกล่าวว่า

1. การคัดแยกขยะย่อยสลายและขยะทั่วไป โดยขยะย่อยสลาย ประเภทเศษอาหารผลไม้ ใบไม้จะถูกแยกออกแล้วนำไปเก็บรวบรวมไว้ในภาชนะรองรับขยะย่อยสลาย ส่วนขยะทั่วไปและขยะรีไซเคิล ประเภทแก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะ นำไปเก็บรวบรวมไว้ในภาชนะรองรับขยะทั่วไป
2. การคัดแยกขยะรีไซเคิลขยะย่อยสลายและขยะทั่วไป โดยขยะที่สามารถนำไปรีไซเคิล เช่น แก้ว กระดาษ พลาสติก โลหะจะถูกรวบรวมแยกจากขยะย่อยสลายและขยะทั่วไป
3. การคัดแยกขยะทุกประเภท โดยการคัดแยกขยะแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ขยะย่อยสลาย ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะทั่วไป

แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีจิตสำนึกตระหนัก ในด้านการคัดแยกขยะ ก่อนนำไปวางไว้ตรงจุดทิ้งขยะให้เทศบาลจัดเก็บ ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการให้ข้อมูลข่าวสารจากสำนักงาน เทศบาลตำบลท่าศาลาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้ง จึงได้รับความ ร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างมาก ส่วนใหญ่ประชาชนจะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ในครัวเรือน และผลกระทบที่จะตามมาถ้าหากมีการจัดการขยะมูลฝอยในทางที่ไม่ถูกต้อง แต่ที่ควรพิจารณา แก่ไขคือประชาชนมีความคิดว่าขยะในครัวเรือนเป็นหน้าที่ของเทศบาลจัดเก็บเท่านั้น ทำให้เห็นว่าประชาชน ยังขาดจิตสำนึกในความรับผิดชอบตามแนวความคิดว่า ใครเป็นผู้ก่อให้เกิดขยะ ผู้นั้นต้องรับผิดชอบ ดังนั้น ประชาชนในพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการขยะที่ตนเองเป็นผู้สร้างขึ้นมาด้วย แทนที่จะคิดว่าเป็นหน้าที่ ของหน่วยงานของทางราชการเท่านั้น

ผลการศึกษาข้อมูลของประชาชนเกี่ยวกับการรับข้อมูลข่าวสารและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน

พบว่า มีการรับทราบข้อมูลข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือนในระดับ น้อย แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นแล้วสามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ โดยรับทราบจากเทศบาลมากที่สุด รองลงมาคือจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ข่าวสารทางราชการ และสุดท้ายจากหอกระจายข่าวประจำ หมู่บ้านตามลำดับซึ่งตามทฤษฎีการจัดการ กล่าวไว้ว่า ทักษะในการจัดการกิจกรรมต่างๆ เพื่อที่จะมุ่งสู่ วัตถุประสงค์จะต้องมีทักษะพื้นฐานที่สำคัญคือ ทักษะในการติดต่อสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่ง หมายถึง การให้ข้อคิดเห็นทำให้ตนเองเป็นที่เข้าใจแก่ผู้อื่น การติดต่อสื่อสารจะมีได้ต้องประกอบด้วย 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้ให้หรือส่งข้อความ และฝ่ายผู้รับ และความสำเร็จของการติดต่อสื่อสารคือความเข้าใจระหว่างผู้ให้ และฝ่ายผู้รับ อีกทั้งนโยบายและกิจกรรมขององค์กรจะดำเนินไปได้ก็ต่อเมื่อการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่าง สมาชิกขององค์กรเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ประสาน ตั้งสิบบุตร (2538) ได้ให้แนวคิดการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ว่า จะต้องประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยชุมชนเอง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อความเหมาะสมกับการ พัฒนาจะต้องผ่านการทำงานขององค์กรชุมชน การให้ข่าวสารสาธารณะอย่างต่อเนื่อง และมีการวิจัยศึกษา สภาพของชุมชนรวมถึงการติดตามเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องเช่นกัน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาพร ประสิทธิ์นราพันธุ์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการขยะชุมชน: กรณีบ้านดงม่อนกระทิง เทศบาลนครลำปาง พบว่า ปัจจัยการรับรู้ข่าวสารของผู้นำการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน โดยเป็นการหนุนเสริมการดำเนินงานของชุมชนให้มี ศักยภาพในการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มมากขึ้น ส่วนงานวิจัยของ เรืองเดช ทองสถิต (2545) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นในการจัดการขยะของชุมชน: กรณีศึกษาตำบลหมอเมือง อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน พบว่าปัจจัยทางการศึกษา ระดับรายได้ แหล่งรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับบทบาท การจัดการขยะของชุมชน แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลายังไม่ค่อยจะได้รับข้อมูล ข่าวสารจากแหล่งอื่นๆ ในด้านการจัดการขยะมากเท่าที่ควร แต่ประชาชนก็ยังได้รับข้อมูลข่าวสารจากทาง เทศบาลตำบลท่าศาลามากกว่าแหล่งอื่นๆ ซึ่งก็คงยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการ

จัดการขยะ ณ แหล่งกำเนิด ดังนั้นทางผู้บริหารของเทศบาลตำบลท่าศาลาควรจะต้องปรับปรุงการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาให้ความร่วมมือกับทางเทศบาลฯ เกี่ยวกับการจัดการขยะภายในครัวเรือนของตนเองต่อไป โดยสังเกตได้จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะบอกว่าการรับรู้ข่าวสารของชุมชนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับบทบาทการจัดการขยะของชุมชน

การจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน ณ แหล่งกำเนิดตามหลัก 7 Rs ของกรมควบคุมมลพิษ

ผลการศึกษาพบว่าประชาชนมีการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน ณ แหล่งกำเนิดตามหลัก 7 Rs ของกรมควบคุมมลพิษในระดับปานกลาง ซึ่งสามารถเรียงลำดับ 3 อันดับแรกได้ดังนี้ คือ ประชาชนสามารถเลือกใช้สินค้าชนิดเติม เช่น ผงซักฟอกชนิดเติมได้มากที่สุด รองลงมาคือสามารถคัดแยกขยะที่ยังใช้ประโยชน์ให้ใช้ได้อีก เช่น บรรจุภัณฑ์พลาสติกใสหรือกระป๋องเครื่องดื่มต่างๆ และสามารถซ่อมแซมเครื่องใช้ให้ใช้ประโยชน์ต่อไปได้ เช่น โต๊ะเก้าอี้ดัดแปลงเป็นที่วางของบางชนิดได้ ส่วนพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การปฏิเสธบรรจุภัณฑ์ที่ส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอย เช่น การไม่ใช้กล่องโฟมในการบรรจุอาหาร เป็นต้น เป็นไปตามแนวความคิดในการจัดการมูลฝอยชุมชนที่กล่าวว่า การแก้ไขพฤติกรรมของคนในชุมชนเพื่อเป็นการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดนี้จำเป็นต้องรณรงค์หรือจูงใจให้คนในชุมชนหันมาถือปฏิบัติ ในการลดปริมาณขยะมูลฝอย ตามหลักการ 7Rs (กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม, 2542) ดังต่อไปนี้

1. การปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยงสิ่งของหรือบรรจุภัณฑ์ (Refuse) ที่จะสร้างปัญหาขยะรวมทั้งเป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กล่องโฟม หรือ ขยะมีพิษอื่นๆ
2. การเลือกใช้สินค้าชนิดเติม (Refill) ซึ่งใช้บรรจุภัณฑ์น้อยชิ้นกว่า ขยะก็น้อยกว่าด้วย
3. การเลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งคืนบรรจุภัณฑ์กลับสู่ผู้ผลิตได้ (Return) เช่น ขวดเครื่องดื่มประเภทต่าง ๆ
4. การซ่อมแซมเครื่องใช้ (Repair) ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ต่อไปไม่ให้เกิดเป็นขยะ
5. การใช้ซ้ำ การนำบรรจุภัณฑ์ใช้แล้วกลับมาใช้อีกครั้ง (Reuse) เช่น การใช้กระดาษหน้าที่สอง การนำเสื้อผ้าที่ใส่ไม่ได้แล้วให้น้องใส่ การบริจาคหนังสือให้เด็กยากจน เป็นต้น
6. การแยกขยะที่ยังใช้ประโยชน์ได้ให้แยกต่อการจัดเก็บและส่งแปรรูป (Recycle) เช่น บรรจุภัณฑ์พลาสติก แก้ว กระป๋องเครื่องดื่มต่าง ๆ
7. การลดการบริโภค (Reduce) และหาทางเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานของสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ใช้ถุงผ้าไปซื้อของจ่ายตลาดแทนการใช้ถุงพลาสติก

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มิศรา สามารถ และรักกิจ ศรีสรินทร์ (2540) ได้ทำ การศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการร่วมมือระหว่างประชาชนกับภาครัฐ ในการแยกประเภทมูลฝอยก่อนนำทิ้งผลการศึกษาพบว่า การแยกประเภทมูลฝอยควรมุ่งเน้นเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับประชาชน การประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแยกมูลฝอย รัฐควรให้การสนับสนุนผู้ประกอบการสีเขียวให้มากขึ้นรณรงค์ให้ประชาชนและองค์กรบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอย

และควรมีมาตรการทางกฎหมายที่จะช่วยสร้างให้การดำเนินการแยกประเภทมูลฝอยก่อนนำทิ้ง ดำเนินการไป
ได้ด้วยดี แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาให้ความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย
ครัวเรือน ณ แหล่ง กำเนิดตามหลัก 7 Rs ของกรมควบคุมมลพิษ ในด้านการเลือกใช้สินค้าชนิดเดิม การคัด
แยกขยะที่ยังใช้ประโยชน์ให้ใช้ได้ อีก การซ่อมแซมเครื่องใช้ให้ใช้ประโยชน์ต่อไปได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็น
เพราะว่าประชาชนบางส่วนมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดี หรืออาจจะต้องการประหยัดงบประมาณทางด้าน
รายจ่ายภายในครอบครัว จึงปฏิบัติสอดคล้องกับหลักการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน ณ แหล่งกำเนิดตาม
หลัก 7 Rs ไปด้วย แต่ที่ยังปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักการจัดการขยะมูลฝอยครัวเรือน ณ แหล่งกำเนิดตามหลัก
7 Rs คือการปฏิเสธบรรจุภัณฑ์ที่ส่งผลต่อการเพิ่มปริมาณขยะมูลฝอย เช่น การไม่ใช้กล่องโฟมในการบรรจุ
อาหาร เป็นต้น ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าในปัจจุบันร้านค้าส่วนใหญ่จะใช้บรรจุภัณฑ์ทางด้านโฟมและพลาสติกใน
การบรรจุสินค้า ถ้าประชาชนปฏิเสธบรรจุภัณฑ์ดังกล่าวก็จะทำให้ไม่ได้รับความสะดวกในการซื้อสินค้า ดังนั้น
ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จึงมีการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับความสะดวกสบายและความเคยชินในชีวิตประจำวันของ
ตนเองเป็นส่วนใหญ่

ผลการศึกษารูปแบบ/วิธีการจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือน

พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีรูปแบบ/วิธีการจัดการขยะมูลฝอย ในครัวเรือนที่เหมาะสมในระดับ
ปานกลาง โดยสามารถเรียงลำดับ 3 อันดับแรกได้ดังนี้ ส่วนมากมีการนำขยะที่เหลือจากการทำอาหารภายใน
ครัวเรือนที่เป็นขยะเปียก เก็บรวบรวมโดยใส่ถุงพลาสติกและมัดให้เรียบร้อยก่อนนำไปทิ้งถังขยะ รองลงมาคือ
มีการเก็บรวบรวมขยะจำพวก ขวด แก้ว กระป๋อง หนังสือพิมพ์ ที่ใช้แล้ว เพื่อขายให้ผู้ซื้อของเก่าหรือนำไปขาย
ที่แหล่งรับซื้อของเก่า และการเก็บหนังสือพิมพ์ กล่อง กระดาษ ถุงพลาสติกที่ไม่ใช้แล้วไว้ภายในบ้านเพื่อ
นำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นอีกตามลำดับซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการจัดการมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดที่กล่าวว่า การ
จัดการมูลฝอย ณ แหล่งเกิดเป็นการจัดหาลักษณะเก็บรวบรวมมูลฝอยภายในครัวเรือน จะอยู่ในความ
รับผิดชอบของผู้อาศัยเองหรือในกรณีที่เป็นอาคารใหญ่ๆ อยู่รวมกันหลายครัวเรือน เจ้าของอาคารอาจจะต้อง
เป็นผู้จัดหาลักษณะตั้งไว้ในที่เหมาะสมด้วย เนื่องจากส่วนของการจัดการมูลฝอยส่วนนี้ มีผลต่อความเป็นอยู่
ของประชาชนโดยตรง จึงต้องมีการออกแบบภาชนะเก็บรวบรวมมูลฝอยให้มีขนาดและรูปแบบที่เหมาะสมใน
การดำเนินงาน เพื่อจะเชื่อมโยงต่อส่วนอื่นของการจัดการมูลฝอยด้วย โดยผู้รับผิดชอบในการจัดการมูลฝอย
ต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้มองเห็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจของการนำวัสดุที่ใช้แล้วกลับมาใช้ใหม่
และควรแนะนำให้มีการแยกประเภทของวัสดุที่จะนำกลับมาใช้ใหม่กับวัสดุที่ไม่ต้องการใช้ เพื่อให้มี
ประสิทธิภาพในการจัดการ และการควบคุมการทิ้งมูลฝอยเป็นส่วนที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของการจัดการมูล
ฝอย เพราะปริมาณของมูลฝอยที่ต้องการกำจัดอันรวมหมายถึง ค่าใช้จ่ายเพื่อการจัดการมูลฝอยนั้นจะมาก
หรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุมกิจกรรมนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทวัญ พัฒนาพงศ์ศักดิ์
(2540) ได้ศึกษาเรื่องการแยกมูลฝอยและการจัดการมูลฝอยที่แยกแล้วในแหล่งกำเนิดต่างๆ ในเขตเทศบาล
นครเชียงใหม่ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนควรมีการแยกมูลฝอยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- 1) มูลฝอยเปียก

2) มูลฝอยแห้ง นอกจากนี้มูลฝอยที่แยกประเภทแล้ว ในส่วนของกระดาษและพลาสติก สามารถนำไปขายแก่ผู้รับซื้อของเก่าได้โดยตรง แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลามีรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนค่อนข้างเหมาะสม โดยมีการคัดแยกกระหว่างขยะเปียกกับขยะแห้งออกจากกัน โดยจัดเก็บขยะเปียกบรรจุในถุงพลาสติกแล้วนำไปทิ้งในถังขยะของเทศบาลฯ ส่วนขยะแห้งก็มีการคัดเลือกขยะที่สามารถนำไปขายได้เพื่อเป็นการลดปริมาณของขยะและยังเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวอีกด้วย

ในด้านรูปแบบ/วิธีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนที่ไม่เหมาะสม มีการปฏิบัติที่สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การปฏิบัติที่มากที่สุดคือ ทุกครั้งที่มีขยะแห้งและเปียกในบ้านจะทิ้งรวมกันในถังขยะใบเดียวกัน เมื่อถังขยะเต็มจึงจะมีการรวบรวมไปทิ้งในถังขยะใบใหญ่กว่าเพื่อรอการเก็บขนต่อไป รองลงมาคือการนำขยะที่เป็นวัสดุ เช่น ไม้ เก้าอี้ ที่ทำด้วยไม้ หรือฟองน้ำพุกที่นอนไม่ใช้หรือเสื่อมสภาพไปทิ้งรวมกับขยะชนิดอื่นๆ ในถังขยะเพื่อรอพนักงานมาเก็บต่อไป และทุกครั้งที่มีขยะไม่ว่าจะเป็นเศษอาหาร ผลไม้ ขวดแก้ว กระดาษ หรือโลหะต่างๆ ที่หมดความต้องการที่ใช้ได้ทิ้งลงในที่ว่างใกล้บ้านของท่านหรือในแม่น้ำลำคลองตามลำดับแสดงว่าถึงแม้ประชาชนจะมีรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยภายในครัวเรือนค่อนข้างเหมาะสมโดย มีการคัดแยกกระหว่างขยะเปียกกับขยะแห้งออกจากกัน โดยจัดเก็บขยะเปียกบรรจุในถุงพลาสติกไว้ แต่ประชาชนก็ยังมีการนำขยะมูลฝอยทั้งขยะเปียกที่บรรจุใส่ในถุงพลาสติกและขยะแห้งไปทิ้งไว้ในถังขยะใบเดียวกัน จึงทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดเก็บของทางเทศบาลฯ ดังนั้นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาควรมีการจัดการขยะมูลฝอยในทางที่ถูกต้องและเหมาะสมคือ นอกจากจะคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยแล้วบรรจุใส่ถุงแล้ว ควรจะต้องมีการแยกประเภทถังบรรจุขยะให้ชัดเจน เช่น ถังขยะเปียกและถังขยะแห้ง เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการจัดเก็บขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลท่าศาลาต่อไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการลงทุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล

พบว่า เทศบาลต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในด้านการลงทุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งสืบเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและจำนวนครัวเรือน (เนื่องจากมีหมู่บ้านจัดสรรขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่เข้ามาก่อสร้างหลายโครงการ) ในเขตเทศบาลตำบลท่าศาลาทุกปี จึงส่งผลให้เทศบาลต้องเพิ่มปัจจัยนำเข้าในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร อาทิ การจ้างพนักงานเก็บขยะ ฯลฯ ด้านงบประมาณอาทิการเพิ่มงบประมาณในการจ้างเหมาเอกชนขนถ่ายขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล งบประมาณด้านการซ่อมแซมบำรุงรักษารถขนขยะ ฯลฯ ด้านวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการบริหารจัดการ อาทิการเพิ่มจำนวนรถขนถ่ายขยะและสิ่งปฏิกูลจากบ้านเรือนสู่ที่พักของเทศบาล

ผลการศึกษาในด้านข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของเทศบาล

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากต้องการให้เทศบาลแจ้งวันเวลาที่จะมาเก็บขยะตามบ้านเรือนให้แน่นอนและชัดเจน เพื่อจะได้ทราบและจัดเตรียมขยะไว้ในจุดที่รถขนขยะจะทำการจัดเก็บ ซึ่งที่ผ่านมาไม่ทราบวันเวลาที่แน่นอนทำให้มีขยะตกค้างภายในครัวเรือนสะสมมากขึ้นทำให้เกิดมลภาวะทางอากาศ และทัศนียภาพได้ หากเป็นไปได้เทศบาลควรเก็บขยะมากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ หรือควรจัดเก็บขยะมูลฝอยทุกวัน ประกอบกับเทศบาลอาจทำการวางถังขยะสาธารณะประจำจุดต่าง ๆ ในชุมชนให้เพียงพอต่อความต้องการในการทิ้งขยะ ซึ่งจะสะดวกต่อเจ้าหน้าที่เทศบาลในการจัดเก็บอีกทางหนึ่ง และยังสามารถลดปัญหาขยะตกค้าง

ภายในครัวเรือนอีกด้วย ซึ่งเป็นไปตามแนวความคิดเรื่องการร่วมรับผิดชอบที่กล่าวว่า ภาครัฐระดับส่วนท้องถิ่นคือเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล ความรับผิดชอบจะเน้นในด้านการดำเนินการจัดการขยะ รวมถึงหาแนวทางการดำเนินการ พร้อมทั้งเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการจัดการขยะในทุกขั้นตอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดปัญหาขยะลงไปได้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของมิตรา สามารถ และรักกิจ ศรีสรินทร์ (2540) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางความร่วมมือระหว่างประชาชนกับภาครัฐในการแยกประเภทมูลฝอยก่อนนำทิ้งผล การศึกษา พบว่า ปัญหาการจัดการมูลฝอยของภาครัฐในพื้นที่ที่มีหลายปัญหาด้วยกัน เช่น ปัญหาขาดแคลนบุคลากร งบประมาณและอุปกรณ์เครื่องใช้ (ร้อยละ 53.7) ปัญหาระบบการจัดการไม่สามารถรองรับปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นได้ (ร้อยละ 43.4) และปัญหาประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ (ร้อยละ 87.1) เป็นต้น ส่วนข้อมูลจากการสังเกตการณ์จากพื้นที่เป้าหมาย 8 จังหวัดหัวเมืองหลักคือ ระยอง พระนครศรีอยุธยา ขอนแก่น นครราชสีมา เชียงใหม่ พิษณุโลก ภูเก็ต และกระบี่ ปรากฏผลการวิจัยพบว่า ทุกเทศบาลล้วนมีปัญหาเหมือนกัน 2 ประการ คือ งบประมาณในการจัดเก็บและการกำจัดมูลฝอยของท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ และปัญหาประชาชนไม่ให้ความสำคัญและความร่วมมือกับการแยกประเภทมูลฝอยที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทางเทศบาลตำบลท่าศาลายังไม่มีแผนการ หรือกำหนดการด้านวันและเวลาการจัดเก็บขยะมูลฝอยในพื้นที่ที่ชัดเจน ซึ่งเทศบาลจะมีการออกจัดเก็บขยะตามความสะดวกหรือความพร้อมของทางเทศบาลฯเอง โดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้าให้ประชาชนทราบว่าจะมีการออกจัดเก็บขยะในวันและเวลาใด เมื่อประชาชนไม่ทราบจึงทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้างสะสมจนส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น ทำให้เกิดมลภาวะทางอากาศและทัศนอุจาดได้ ปัญหาอีกประการคือ ทางเทศบาลตำบลท่าศาลายังออกให้บริการในการจัดเก็บขยะจำนวนครั้งต่อสัปดาห์น้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่และปริมาณขยะมูลฝอยที่มีจำนวนมากจนทำให้เกิดการสะสมได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจจะเกิดจากปัญหาด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าศาลาเอง หรือเกิดจากปัญหาในด้านงบประมาณยังไม่เพียงพอที่จะให้บริการได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้บริหารของเทศบาลตำบลท่าศาลาจะต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจัดหางบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อให้การบริหารจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ได้รับการแก้ไขต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะแนวทางการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดในพื้นที่เทศบาลตำบลท่าศาลา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารเทศบาลตำบลท่าศาลา ควรจัดหางบประมาณเพิ่มเติมในการดำเนินงานด้านการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างเพียงพอ
2. เทศบาลตำบลท่าศาลาควรมีกำหนดการวัน และเวลาที่ชัดเจนในการออกให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอย แล้วแจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อลดปัญหาขยะตกค้างสะสม

3.เทศบาลตำบลท่าศาลาควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน ในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งให้มากขึ้น โดยให้มีการคัดแยกทั้งประเภทของขยะมูลฝอยและประเภทของถังขยะ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดเก็บของเทศบาลฯ เอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปถ้าอยากได้ข้อมูลในเชิงลึก ควรใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ และถ้าต้องการข้อมูลในเชิงลึกกว่าอีกควรทำการวิจัยในเชิงคุณภาพ

2. ควรมีการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิดโดย เป็นการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเป็นการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ

3. ควรศึกษาถึงรูปแบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับเทศบาลตำบลท่าศาลา